

Fackmässighet, vad är det?

Begreppet fackmässighet har en central betydelse inom entreprenadrätten. Aktörerna inom bygg- och anläggningsbranschen använder begreppet i flera olika sammanhang men sätter ofta olika betydelse till det. Det är inte så konstigt eftersom det nämligen saknas en entydig och allmängiltig definition av begreppet, vilket inte sällan leder till tvist.

De i branschen vanligt förekommande standardavtalen AB 04 och ABT 06 föreskriver att entreprenadens parter ska agera fackmässigt i ett antal olika sammanhang. De viktigaste är följande:

i) Beställaren förutsätts i förfrågningsunderlaget ha lämnat de uppgifter som kan erhållas vid en **fackmässig undersökning** av den fastighet som berörs av entreprenaden.

ii) Om det vid tiden för anbudets avgivande saknas uppgifter som avser arbetsområdet ska förhållandena antas vara sådana som kunnat förutsättas vid en **fackmässig bedömning**.

iii) När entreprenadavtal väl tecknats ska entreprenören utföra entreprenaden **fackmässigt**.

OVAN PUNKTADE KLAUSULER är viktiga för bedömningen av många vanliga ansvars- och ersättningsfrågor i kommersiella entreprenader. Utöver den rent avtalsrättsliga betydelsen av begreppet fackmässighet har det också en betydelse för många

yrkesgruppers känsla av professionalism och yrkesstolthet. De flesta i branschen har därför en känsla för vad begreppet innebär, åtminstone rent intuitivt. Många har dock svårt att definiera begreppet. I ett kandidatarbete på Chalmers utfördes för några år sedan en studie där ett antal tekniska konsulter, entreprenörer och beställare ombads besvara frågan hur bra ett fackmässigt utfört arbete är, på en skala mellan 1 och 10. Det var stor variation mellan svaren, vilket möjligen säger någonting om hur svårt det är i praktiken att förhålla sig till begreppet fackmässighet.

FACKMÄSSIGHET ÄR INTE definierat i vare sig AB 04 eller ABT 06. Inte heller utanför standardavtalen finns någon fungerande entydig och allmängiltig definition av begreppet. I Svenska akademiens ordbok definieras ordet fackmässig som något "som motsvarar höga krav på kompetens inom ett visst område". I den juridiska litteraturen på entreprenadrättens område har försök gjorts att definiera begreppet, till exempel som att fackmässigt arbete ska genomföras enligt de normer och kvalitetskrav som gäller inom aktuell bransch eller att entreprenören ska agera så som en samvetsgrann och kunnig yrkesman skulle ha agerat i motsvarande situation. Nyss nämnda försök till definitioner säger något men inte allt.

Svårigheten att formulera en entydig definition hänger samman med att begreppets betydelse är beroende av situation och inblandade parter. I brist på en definition agerar ofta branschens aktörer utifrån olika uppfattningar om begreppets innebörd. På grund av begreppets centrala juridiska betydelse har sådana olika uppfattningar lett till ett stort antal tvister genom åren. I rättspraxis har domstolarna därför i flera fall kunnat förtydliga begreppet något.

Som ett exempel kan nämnas ett rättsfall

som aktualiserade klausulen i punkt (ii) ovan. Högsta domstolen (HD) ställdes då inför delfrågan vad en "fackmässig bedömning" ska anses vara. HD sökte därvid ledning i vad som uttalats i motiven till AB 04, där det bland annat anges att en fackmässig bedömning ska vara objektiv och grundad på de kunskaper som en fackman har. Vid en fackmässig bedömning ska man vidare beakta samtliga relevanta omständigheter som objektivt kan konstateras. HD konstaterade vidare att uttrycket fackmässig förekommer i flera olika bestämmelser i AB 04 och att det inte kan ges en enhetlig innebörd. Istället måste omständigheterna i det enskilda fallet avgöra vad som kan anses fackmässigt.

TROTS DEN STORA betydelsen av begreppet fackmässighet, och de förtydliganden som gjorts såväl i rättspraxis som i den juridiska litteraturen, så kvarstår det för branschens aktörer en stor osäkerhet i hur man ska tolka och förhålla sig till begreppet i olika situationer. En helhetsbedömning av alla omständigheter i det enskilda fallet måste göras, vilket inte alltid är det enklaste. De viktigaste problemen uppstår i situationer där frågor om fel i entreprenaden eller entreprenörens rätt till ersättning för likställda ÅTA-arbeten aktualiseras. ■

DANIEL ORRÖ

ADVOKAT

ADVOKATFIRMAN DELPHI